

Dr. Luboš Jeřábek: Mostecká ulice.

Jsme v Malostranské Mostecké věži. Vstupujeme mocným obloukem značného rozpjatí, pěknými gotickými krabulemi, výše pak i střílnami a ochozem zdobeným do nekrytého jejího prostranství mezi věžního. Nad námi vysoko pne se hladké zdivo ztepilé pravé věže, jež bohatě vykrašleno, mohutně vyloženo římsou, štíhlými věžičkami a vysokou, pro české gotické stavby tak typickou stanovou střechou. V rámci druhého, protějšího gotického oblouku kyne nám obraz nevýslovné krásy — rázovitá malostranská ulice, plná úzkých, zajímavých domů temného, čistě pražského koloritu, od něhož tak veselé a znale odráží se ruč a vápenná barva prejzových střech nejbizarnějších tvarů, osazených fantastickými přímo vikýři, mansardami, štity a balustrádami, zdobených černajícími se věšami a omšelými soškami, nejbujnějších barokních tvarů.

A za shlukem tím, temně proti obzoru profilujících se předmětů, výše, převislých okapů a vysečlých žlabů, za spoustou bělavých komínů, výše zeleným tónem svým prosvítá k nám obrovská majestátní kupole sv. Mikuláše, nádherná a velebná, že při pohledu tom až tají se nám dech.

A výše ještě až nad samou korunou obrovité báň této strmí hlásná věž sv.-Mikulášská, štíhlá a ztepilá, při tom pyšná a smělá, jako sám řadí, který ku slávě své ji postavil. Zdobná, efektní a chlubná, jako všechno umění, jež cílům a účelům svým tak mistrně a dovedně pod-

„O výši vzdálosti hlubokého dosahu dovolime si v krátku přinésti věcné pojednání širší.

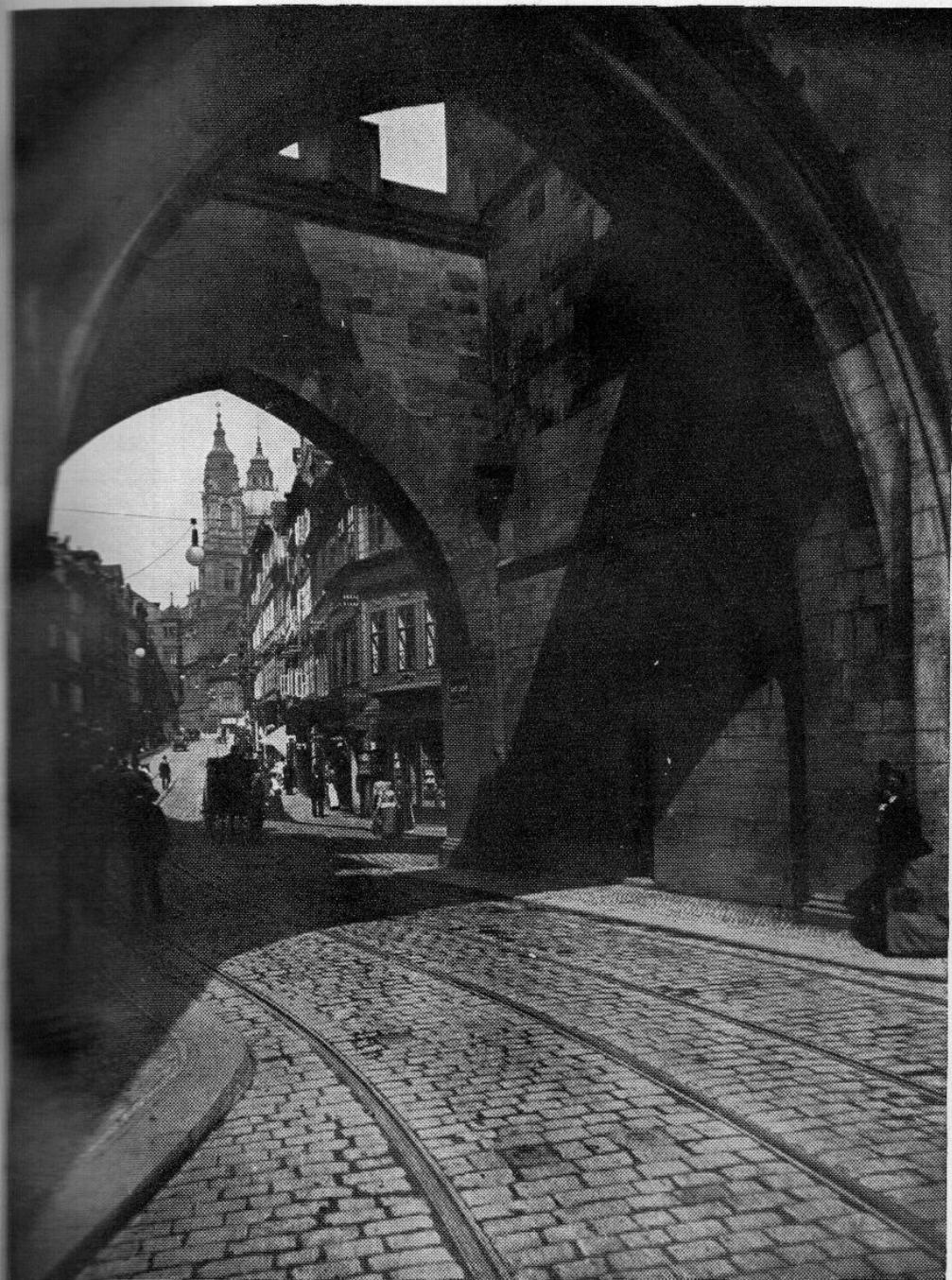
R.

řídil. Na vždy pak zjev kupole i věže té zůstanou nám viditelnou glo-riolu vítězné protireformace katolické, jež alespoň zevním leskem, náherou a podporou umění, vždy v zemi naší kvetoucího, chtěla nahraditi těžce stíženému národu našemu oběti a ztráty krvavých bojů o konečné vítězství dvou velikých osvětových názorů. Tož na horké půdě území, z něhož veliký světový boj ten před věky vzal svůj původ!

Avšak i dějiny ulice Mostecké, jež před vámi se rozevírá, věru nejsou malé a málo zajímavé. Hned první dům po levé straně »u Steiniců«, dříve »Saský dům«, »Sachsenhaus« zvaný, stojí za zmínku. Sídlivaltě zde za panování Karla IV. vévoda Rudolf Saský a s počátkem tohoto století byl útulkem kurfirsta Viléma I. hessenšského. Krásný tento renesanční, druhdy jen dvoupatrový dům zdobívala kdysi řada krásných štíťů, jež výborně rázem svým pojily se k blízké menší věži mostecké. Protilehlý dům »u tří zvonců« č. 47 chová ještě dnes zbytky věže, jež jest posledním zůstatkem rozlehlého, hradbami, příkopy a věžemi mocně opevněného »Biskupského dvora«. Dvůr tento zaujímal druhdy celou prostoru mezi nynější ulicí Mosteckou, Letenskou, Míšeňskou a Lužickou a byl až do svého zničení v bouřích husitských sídlem pražských biskupů a arcibiskupů. V tomto sídle svém dne 16. července 1410 arcibiskup Zbyněk Zajíc z Hasenburku dal na hranici spáliti spisy Viklifovy. Tři dny po tom vyhlášena zde kletba nad mistrem Janem z Husi a jeho přívrženci.

Stejný význam a vzhled měla ve středověku slavná a mocná komenda řádu maltezského. Středověké pozůstatky její, kostel Panny Marie a obrovité, mohutným dojmem na příchozího působení věže nádvorní nalézáme jen několik kroků odtud, v blízké ulici Lázeňské, v levo od věže Mostecké.

A i dál vítá nás řada dalších krásných domů! Již dům na rohu ulice Lázeňské, proti domu »u Steiniců«, stojí za povšimnutí. Nebot udržel si v přízemku svém dochovaný kupecký krám ze století osmnáctého. Pravý to prototyp staropražského »kvelbu« kupeckého. Kol zajímavých domů č. p. 279 a 289 na straně pravé a krásných barokních domů »u tří srdcí« a »černého orla« plných zajímavých příkramů a ozdob, od mostu po straně levé, kráčíme ku středu ulice Mostecké, jež tvoří hraběcí palác Kounicovský čp. 277, bývalé sídlo upřímné vlastenky, české hraběnky Eleonory Kounicové, budova to nevystihlé noblesy, korunovaná vzdušnou attikou, na níž místo našla celá sbírka krásných soch, a zdobená balkonem, neseným mohutným portálem, jež tvoří tu krásný prospekt naproti otvírající se ulici Josefské. Z ní kýtá na nás táhlá loď kostela sv. Tomáše původně gotického, později starším Dienzenhofferem přímo virtuosně v barokní proměněného chrámu s vysokou štíhlou věží i v baroku gothisujícího tvaru. Pak ještě několik méně cenných domů, známý pivovar »u Hermannů«, banální činžák Záložny, a již kyne nám pěkný arkýř velikého nárožního domu, za ním dlouhé rázovité loubí a již zatočíme se na nejkrásnější a nejtypičtější nyní náměstí pražské — náměstí Radeckého.

PRŮHLED S KARLOVA MOSTU DO MOSTECKÉ ULICE.